

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Nr. 5

15. Maj

57. Aarg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1936

FJERN TOBAKSRØG

og bring Fyrreskovens Friskhed ind
i Deres Stuer — ved at forstøve

DANAPIN-OZON — i
DANAPIN-OZON-FORSTØVEREN

Ozon-Forstøveren alene Kr. 4,—
med en Flaske Ozon „ 6,50

faas i alle Parfumerier, hos
Købmænd og Materialister
samt paa Apotekerne.

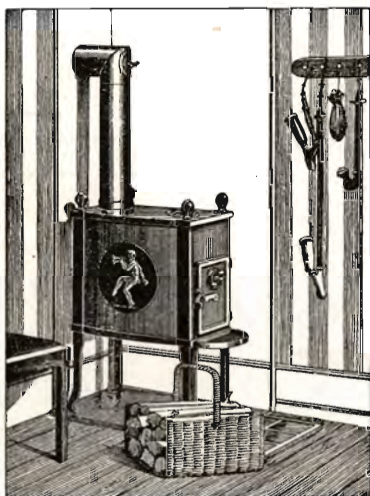
Holbæk.
Tlf. 1213
(4 Lin.)

Holbæk Tagpap- & Cementvarefabriker A/S.

København.
Maria Kirkeplads 2.
Tlf. Centr. 6913
(2 Lin.)

Betonrør af enhver Art til Afvandinger og Kloakeringer.
H. T. C.s specielle imprægnerede Rør til syreholdig Jordbund, anvendt af Hedeselskabet, Grundforbedringsudvalgene, Kommuner etc.
Leveres overalt. — Forlang Tilbud.

„HESS“-BRÆNDEOVNEN

byder følgende Fordele:

Let Opstilling
Bekvem og hurtig Optænding
Nøjagtig Regulering
Stort Fyrrum til langt Brænde
Enkel Konstruktion
Bekvem Rensning
Stor Varmeevne

Leveres i 8 Størrelser
Faas hos vore Forhandlere

C. M. HESS' FABRIKKER A/S - VEJLE

Hotel Herning.

Telf. 21—41.

Byens første Hotel.

Aktieselskabet

AARHUUS PRIVATBANK

— stiftet 1871 —

Aarhus:
Hovedkontor.

København:
Nygade 1.

Aktiekapitalen & Reserver ca. 17 Mill. Kr.
hæfter til Sikkerhed for alle Indskud.

Andels-Anstalten Tryg

tegner alle Arter af Livsforsikringer.

Hovedkontor: Rosenørnsallé 1 — København.

AALBORG TAFTEL AKVAVIT.

Hedeselskabets Tidsskrift.

Nr. 5.

— 15. Maj 1936. —

57. Aarg.

Indtrædende Medlemmer indtegnes hos Selskabets Forretningsførere. Medlemsbidraget er enten aarlig mindst 5 Kr. eller en Gang for alle mindst 100 Kr. Større Bidrag modtages gerne. Korrespondancer og Afhandlinger bedes sendt til Hedeselskabets Hovedkontor, Viborg. Selskabets Medlemmer anmodes om stadig at holde vedkommende Forretningsfører bekendt med deres Adresse.

Tidsskriftet udgaar 1 Gang om Maaneden og sendes uden Vederlag til Selskabets Medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets Hovedkontor, Viborg. Annoncepris efter Aftale og Tilbud.

Indhold: Hedeselskabets Repræsentantskabsmøde. — Testamentarisk Gave. — Gave til Hedeselskabet. — Hedeselskabets Forretningsførere. — Undersøgelser af Plantagernes Indflydelse paa Nedbørsforholdene m. m. i Danmark. (Fortsat). — Lærer Skovgaard-Jessen. — Kaptajn I. P. Sielle. — Enrico Dalgas. — Centralvarmefondet. — Litteratur: Fra Silkeborgs Nybyggertid. - Skovnaturen. — Midtjyds Udstilling. — Mindre Meddelelser.

HEDESELSKABETS REPRÆSENTANTSKABSMØDE.

Hedeselskabets aarlige Repræsentantskabsmøde er nu fastsat til Afholdelse i Haderslev Fredag den 26. Juni d. A.

Den følgende Dag foretages Udflugt til Hedeselskabets Ejendom Slauggaard ved Vorbasse og derpaa besøges Udstillingen i Grindsted.

TESTAMENTARISK GAVE.

Som executor testamenti i Boet efter nu afdøde Enkefru Julie Vilhelmine Marie Hansen, f. Lodberg, har Overretssagfører Cortsen, København, meddelt Hedeselskabet, at afdøde Enkefru Hansen har tillagt Hedeselskabet 500 Kr.

GAVE TIL HEDESELSKABET.

I Anledning af Hedeselskabets 70aarige Fødselsdag den 28. Marts skænkede Enke efter Hedeselskabets mangeaarige Repræsentant i Aarhus, Grosserer L. Hammerich, Fru Ellen Hammerich, Aarhus, Hedeselskabet Aktier for 2100 Kr. i forskellige jyske Hedeplantager.

HEDESELSKABETS FORRETNINGSFØRERE.

Da Hedeselskabets tidligere Forretningsfører for *Gram Distrikt*, Hr. Værkfører *J. Behrens*, Gram, har ønsket sig fritaget for dette Hverv, er Forretningsførerhvervet for dette Distrikt overdraget til Hr. Lærer *Ingv. Bak*, Gram.

Ligeledes er Forretningsførerhvervet for *Ikast Distrikt*, der tidligere har været varetaget af afdøde Gaardejer *Kr. Birk*, Lægds-gaard, Ikast, nu overdraget til afdødes Broder, Hr. Gaardejer *Martin Birk*, Frisenborg, Ikast.

UNDERSØGELSER AF PLANTAGERNES INDFLYDELSE PAA NEDBØRSFORHOLDENE M. M. I DANMARK.

Undersøgelserne er foretagne med Understøttelse af Carlsbergfondet, og da med det Formaal at undersøge de Nedbørsforhold, som faar særlig Betydning for de tidligere Hedeegnes Frugtbarhed

Ved *Chr. Dalgas*.

(Fortsat.)

Spørgsmaalet, om Skovene og Læplantningerne har en gavnlig eller skadelig Indflydelse paa *Foraarsnattefrosterne*, er ogsaa af stor Betydning for Agerbruget, men er ikke endnu tilstrækkelig klaret. Nattefrosten fremkaldes ved Jordoverfladens Udstraaling om Natten, og under forøvrigt lige Forhold er Udstraalingen og derfor Nattefrosten størst i skyfri, klar Luft. Men Nattefrosten finder tillige i Reglen kun Sted, naar det er stille Vejr, idet en Luftbevægelse blander de varmere og koldere Luftlag med hinanden. Følgelig kan det ikke benægtes, at det Læ, som Skovene afgiver, vil kunne formindske Luftbevægelsen om Natten og derved mulig fremme Nattefrosten om Foraaret. Dr. Hamberg i Sverrig synes ogsaa at være kommen til det Resultat, at Skovene snarest forøger Nattefrosten. Imidlertid lyder Beretningerne fra Finland og Nordamerika, hvor Skovrydningerne i den senere Tid er foretagne i stor Maalestok, ganske anderledes (se Hedeselskabets Tidsskrift Nr. 5/1881 om „Skovforholdene i Finland“ og Nr. 8/1881 „Om Skovforholdene i Nordamerika“); thi fra begge disse Steder udtales:

„Foraaret kommer nu sildigere end forhen; Nattefrost, Storme og voldsomme Regnskyl kommer hyppigere; den nordlige Grænse for Hvededyrkningen (i Nordamerika) flytter sig mod Syd; og Agerbruget begynder at lide af Mangel paa Regn om Foraaret“.

Fremdeles er Udstraalingen navnlig større fra Tørvejord end fra Sandjord og vistnok ogsaa større fra Lynghede end fra Græsmarker og fra disse atter større end fra Brakmarker. Det kan derfor næppe betvivles, at Lynghederne og Lyngmoserne er slemme Frostsamlere, og at Nattefrosten derfor vil blive mindre hyppig ved Beplantninger og Moseopdyrkninger, især naar Moserne sanddækkes. Men en nærmere videnskabelig gennemført Undersøgelse af dette Forhold mangler dog endnu, undtagen for selve Mosernes Vedkommende, hvor det ved en Mængde Maalinger er godtgjort, at en Sanddækning hæver eller væsentlig formindsker Foraarsnattefrosten.

Om Fugtighedsforholdene.

Disse betinges dels af Luftens Fugtighed, dels af Nedbøren.

Ved Luftens relative Fugtighed forstaas Forholdet mellem den Mængde Vanddampe, der er tilstede, og den Mængde, som Luften ved samme Varmegrad kan optage. Naar denne Fugtighed angives i Procenter, er den for Danmark 75 à 80 % om Sommeren og 90 % om Vinteren. I Midtjylland er Fugtighedsgraden nogle % lavere end ved Kysterne.

Fugtighedsgraden har stor Betygning for Agerbruget; thi jo større den er, des lettere foregaar Dugdannelsen, des større Sandsynlighed er der for Nedbør, og des mindre vil Fordampningen fra Jordens Overflade blive.

Kulturplanternes Vandforbrug er nemlig meget betydeligt og større end Nedbøren i Vækstperioden; af denne Nedbør erholder de endog kun en mindre Del, idet Resten synker i Jorden eller flyder til Vandløbene eller fordamper; det øvrige Vandforbrug erholder Planterne dels fra Grundvandet, der jo hidrører fra Nedbør i den kolde Aarstid, dels fra Duggen samt gennem Kondensation af Luftens Vanddampe i Jordoverfladen; men selv alt dette vil paa tørre og høje Jorder ikke i tørre Somre være tilstrækkeligt til Planternes Vandforsyning, hvis Fordampningen er betydelig.

Jo større Fugtighedsgraden er, des mindre bliver Fordampningen fra Jordens Overflade; og naar Luften er mættet med Fugtighed, det er, Fugtighedsgraden er lig 100, foregaar der ingen Fordampning. Ved Siden heraf tiltager Fordampningens Størrelse med Luftens Varme og med dens Bevægelse. Dette sidste hidrører fra, at Fordampningen foregaar paa den Maade, at et ganske tyndt Luftlag, der berører en Vandoverflade, mætter sig med Fugtighed. Er det nu Vindstille, stiger de dannede Vanddampe paa Grund af, at de er lidt lettere end Luften, langsomt til Vejrs.

Luftlaget mætter sig paany og saa fremdeles, alt saaledes, at Fordampningen under den tilstedeværende Varmegrad og Fugtighedsgrad kommer til at afhænge af den Hurtighed, hvormed Vanddampene bevæger sig opad, hvilket sker forholdsvis langsomt ved Vindstille. Er Luften derimod i Bevægelse, føres nye ikke mættede Luftlag uophørlig hen over Vandoverfladen, hvorved Fordampningen forøges. Et illustrerende Eksempel herpaa er, at en vaad Tavle vil tørres 2 à 3 Gange saa hurtigt, naar man ved at svinge den frem og tilbage fremkalder et hurtigt Luftskifte, end naar den henligger urørt. Luftbevægelsen eller et Lands Vindstyrke har derfor en overordentlig Indflydelse paa Fordampningens Størrelse; vi mangler nærmere indgaaende Undersøgelser heraf, men Kaptajn Hoffmeyer anfører dog, at under forøvrigt lige Forhold er Fordampningen næsten dobbelt saa stor i Blæst som i Vindstille. Endnu maa bemærkes, at Vindstyrken om Foraaret og Sommeren især i det indre Jylland som oftest er størst midt om Dagen, netop paa samme Tid, som Varmen er størst og som Luftens Fugtighedsgrad er mindst, altsaa netop paa den Tid, da et hurtigt Luftskifte i særlig Grad forøger Fordampningen.

At Fordampningen fra Jordens og Planternes Overflade i og for sig er meget betydelig, fremgaar iblandt andet af Stadsingeniør A. Coldings lagttagelser af Fugtighedsforholdene i Omegnen af København 1860. Han angiver saaledes Middelregnmængden i Løbet af hele Aaret til ca. 2 Fod, medens Fordampningen i samme Tid fra et Vandspejl er ca. $2\frac{1}{4}$ Fod, fra kort Græs $2\frac{1}{2}$ Fod og fra langt Græs $3\frac{1}{2}$ Fod, hvoraf ses, at Fordampningen er større end Nedbøren. Med denne Fordampning foregaar derhos især om Sommeren; i Vinterhalvaaret er den nemlig kun halv saa stor som Nedbøren, medens den i Sommerhalvaaret er mere end dobbelt saa stor som denne. Da det nu ovenfor er vist, at Fordampningen tiltager med Vindstyrken, er det øjensynligt, at alt, hvad der kan gøres for at svække Vindene, faar en overordentlig Betydning for at bevare Fugtigheden om Sommeren og derigenem for at fremme Vegetationen; og heraf følger atter, at Skove og levende Hegn i stor Mængde nødvendigvis maa bidrage væsentlig til at bevare den Sommerfugtighed, der haves.

Ved Siden heraf vilde det være af Vigtighed, dersom Skove ogsaa direkte kunde forøge Fugtighedsgraden paa de omliggende Marker. I selve Skoven er den relative Fugtighed stor; saaledes fremgaar det efter Weber, at Skovluften i 5 Fods Højde over Jordoverfladen udviser en større relativ Fugtighed end Fugtigheden paa Agermark i ca. 600 Fods Afstand og navnlig i Bøge-

Fig. 1. Et ældre Bjergfyrhegn ved Houborg. Paa Billedet ses bl. a. E. M. Dalgas (midt i Billedet, støttende sig til Stokken).

skov 8,1 %, i Granskov 7,2 % og i Fyrreskov 4,4 % mere. Men hvorvidt denne større Fugtighed breder sig over den nærmere liggende Agermark er ikke tilstrækkelig konstateret; dog kom P. la Cour i sin før omtalte Undersøgelse til, at der i Læ af Skoven foregaar en stærkere Dugdannelse end i større Afstand fra denne. *Langt vigtigere er dog Spørgsmaalet, om udstrakte Skove vil kunne forøge vor Nedbør, et Spørgsmaal, hvorom Meningerne har været meget forskellige; men forinden bør her anføres nogle Tal om Nedbørsmængden.*

Danmarks Middelnedbør er efter Meteorologisk Institut 614 mm, hvad der ikke er ubetydeligt, idet f. Eks. Brandenburgs Middelnedbør er 503 mm, og det indre Skandinaviens 500 mm, medens Nedbøren paa Norges Vestkyst er 2 à 3 Gange saa stor. Nedbøren i Danmarks forskellige Dele er dog meget forskellig. Efter Hoffmeyer falder den nemlig omtrent saaledes:

	Nedbøren i Danmark i Millimeter.				
	Decbr. Februar	Marts Maj	Juni August	Septbr. Novbr.	Hele Aaret
I det vestlige Jylland	160	120	160	260	700
I Midtjylland	130	100	170	220	620
I Østjylland	130	110	190	210	640
Paa Øerne	140	110	180	200	630
Paa det regnfattige Bælte langs Storebælt, Mols og Anholt	100	100	150	180	530

Det ses, at Vestjylland har mest Regn i de kolde Maaneder, og at det endog møder med den højeste Regnmængde for hele Aaret; men dette har mindre Værdi for Agerbruget, hvorimod det spiller en Rolle, at Vest- og Midtjylland i den varme Tid har ca. 20 à 30 Millimeter mindre Regn end den største Del af Østjylland og Øerne. Altsaa er Vestjylland ogsaa i saa Henseende ugunstigt stillet, saa meget mere som Vindene her er haarde, at Luftens Fugtighed om Sommeren er mindre, og at Sandjorderne ikke holder saa godt paa Vandet som Lerjorderne.

Den almindelige Betingelse for, at Regn kan falde, er som bekendt, at en varm Luftstrøm skal afkøles under Dugpunktet. Dette kan ske ved, at den stryger over en koldere Egn, eller ved, at Luftstrømmen tvinges til at stige til Vejrs; thi Luften vil da udvide sig og hertil forbruges Varme. Tør Luft vil saaledes afkøles 1° for hver 110 Meter, den stiger til Vejrs; men fugtig Luft vil ikke afkøles saa meget, fordi der under Afkølingen fortættes

Dansk Andels-Egekspor

Kgl. Hofleverandør

er Producenternes
egen Forretning og
yder derfor disse
det fulde Udbytte.

Hovedkontor:

Vester Voldgade 7 og 9,
København V.

REMINGTON

Bedste og mest benyttede
Skrivemaskine.

Eneforhandler for Danmark:

L. KRISTENSEN

75, Raadhuspladsen,
København V.

TIL ISOLERING

Isolering mod Kulde, Varme, Fugt og Lyd hører
med til moderne Boigkomfort.

Dansk Industri fremstiller nu Træfiberpladen
„Danatex“, hvis Tilvirkning er baseret paa fleraarige
Forsøg foretaget af „Det danske Hedeselskab“ og
„Teknologisk Institut“ i Forening. „Danatex“ staar
fuldt paa Højde med tilsvarende udenlandske Iso-
leringsplader og leveres i Størrelse 116 × 390 cm og
er ca. 12 mm tykke. Forhandles overalt.

Hovedforhandler
for Kbh. og Øerne:
AXEL PRIOR, Akts.
Bredgade 33
Kbh. K. Telf. Ctr. 23

DANATEX
100 % **DANSK**

Hovedforhandler
for Jylland:
A/S L. HAMMERICH & CO.
Grønnegade 57-59
Aarhus. Telf. 7050

**BENZIN PETROLEUM
MOTOR OLIER
BRÆNDSLSOLIER**

„KUSTOS“ KREATURFORSIKRINGSFORENING
STIFTET AF DANSKE LANDMÆND 1881
FORSIKRER HESTE, KVÆG, FAAR OG SVIN
KONTOR: HAVNEGADE 4, AARHUS TELEFON NR. 1300

HELLESENS SENIOR

er en stor, stærk, paalidelig Haandlygte

HELLESENS SENIOR

giver blændende Lys Aar efter Aar med

HELLESENS

verdenskendte Tør-
element

HELLESENS SENIOR

I Regn og Blæst
uden at blinke

Absolut farefri i Ga-
rager, Stalde, Pak-
huse og i Hjemmet

Uundværlig i Jægerhytten

Herning Hede- & Discontobank.

10—12½, 2½—5.
Telefon 5, 273 og 720.

Lyskopi - Zinktryk

**Aarhus Lys- &
Zinktrykanstalt**

Møllegade 11, Aarhus

Aktieselskabet

**De danske
Sukkerfabrikker**
København

Tegn Annonce i

Jydsk Telefonbog

Jydsk Telefon-Aktieselskab
Aarhus

Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring.
Telt. 14.350. - Gensidigt. - Revntlowag. 14, Kbhvn. V. - Statsanerkendt.

Ansvarsforsikring

Automobilforsikring

Henvendelse til Kredsens Tillidsmand eller til Kontoret.

Sprøjter

alle Slags fabrikører
B. Søndergaard, Silkeborg.
Leveret i Tusindvis. Forlang illustre-
ret Katalog. Smaa Priser.

Hvorfor selv løbe Risikoen, naar vi overtager

Brandforsikring

Indbrudsforsikring

Vandskedeforsikring m. m.

♦ Forlang Tilbud paa alle Arter Forsikringer. ♦ Gratis Vejledning. ♦

A/S **NORDISK BRANDFORSIKRING**

GRØNNINGEN 25 - KØBENHAVN

Den sjællandske Bøndestands Sparekasse
Vestervoldgade 107 København V

Kl. 9—3, Lørdag 9—2, Lørdag Aften 6—8.

Telefon 6666 m. Omstill. Provinstlf. 6.

Indskud paa 3 Mdr., alm. Vilkaar, Check-Konto.

**Traktorpløjning
og Knivharvning.**

af Hede, Mose og Eng udføres
efter Aftale til enhver Tid bil-
ligt og godt. Reference: Hede-
selskabet og Hedebruget.

Vilhelm Jørgensen,
Randrup pr. Viborg.

Sophus Berendsen A/S

København Aarhus
Raadhusplads 37 Kannikegade 18

Alt Entreprenørmateriel.

Damp- og Motorlokomotiver,
Gravemaskiner, Tipvogne,
Spormateriel.

Leverandør til Hedeselskabet.

Assurance-Compagniet

BALTICA A/S

København K.

Bredgade 42.

Stryg elektrisk

Ceres
ØL-MINERALVANDE

Midtjydsk Udstilling

i Grindsted

11.—28. Juni

Vanddampe, hvorved nogen bunden Varme frigøres. For Norges Vedkommende anfører *Carl Hesselberg*, at man i Gennemsnit for al Slags Luft kan antage, at Luften afkøles $\frac{1}{2}^{\circ}$ for hver 100 m, den stiger til Vejrs.

Jo fugtigere Luftstrømmen er, des mindre bliver den Afkøling, der er nødvendig for, at Nedbør kan falde, og herigennem forstaas det, at den fra Atlanterhavet kommende Sydvestvind, af stor Fugtighed, frem for nogen anden Vind bliver regnførende. Dette er allerede konstateret af *Kearntz*, der ansætter den totale Nedbør til 100 og derefter angiver følgende Forholdstal for de forskellige Vindes Nedbør:

	N.	N.Ø.	Ø.	S.Ø.	S.	S.V.	V.	N.V.
Berlin.....	4,1	4,0	4,9	4,9	10,2	32,8	24,8	14,4
La Rochelle..	6,0	8,3	4,7	3,6	12,9	47,4	10,4	6,7
København.....	4,0	7,0	11,0	8,0	14,0	29,0	21,0	6,0

Heraf ses, at Nedbøren med S.V. Vind er fra en Tredjedel til Halvdelen af hele Nedbøren, og derfor kan det vestlige Europa i Særdeleshed vente Regn ved Afkøling af S.V. Vindene. Til nærmere Belysning heraf kan det være heldigt at omtale Skandinaviens Nedbørsforhold, fordi disse her fremtræder i store Træk.

Den norske Vestkyst gaar fra Lindenæs til Kap Stat fra Syd Sydost i Nord Nordvest. Den ligger derfor omtrent vinkelret paa Sydvestvindenes Retning, og idet denne Vind af stor relativ Fugtighed tvinges til at overstige de 2 à 3000' høje Kystfjelde, afkøles den 4 à 5° og giver en Nedbør, der i Bergen naar 1724 mm. Nord for Kap Stat bøjer Norges Kyst af i Nordost, den gaar altsaa i samme Retning som Sydvestvinden, møder derfor ikke denne, og der falder følgelig her ingen særlig stor Nedbør. Saaledes er Regnmængden ved Trondhjem kun 500 mm, uagtet det er en Kystby. Ligeledes er den aarlige Nedbør i det indre Norge og Sverige ca. 500 mm; Oslo ligger vel langt inde i Landet, men dog ved Bunden af en Fjord, der viser ud mod Atlanterhavet; Sydvestvinden naar derfor Oslo og dens omliggende 1800' høje Fjelde uden at have passeret Land, afkøles ca. 3° og giver en Nedbør af indtil 1100 mm.

Gaar vi nu i vore Betragtninger fra Norge—Sverrig over til Danmark, saa vil vi finde, at Sydvestvinden kommer til Jylland lige saa rig paa Fugtighed som til den norske Kyst; kun mangler vi hos os de norske Fjelde til at afkøle Sydvestvinden, og

derfor faar vi om Sommeren i Jylland ingen særlig stor Nedbør. Spørgsmaalet bliver nu: Kan vi ikke ved Skov- og Hegnsplantning paavirke og afkøle Sydvestvinden og derved aftvinge den en Del af dens store Fugtighed. For at kunne besvare dette, har det Interesse at undersøge, om der i vore nærmeste Omgivelser kan paavises, at en ringe Afkøling for Eks. af kun 1° giver et tydeligt Nedbørsudslag. Og her kan henvises til den store Nedbør paa Kysten af Halland og Bohuslehn. Aarets Nedbør er nemlig her 750 mm, medens den over Danmark, der ligger Vest for Halland, er 610 mm og i Blekinge og Smaaland, der ligger Øst for Halland, kun er ca. 500 mm. Sydvestvinden kan ikke komme til Halland uden at have passeret Danmark, og Hallands ret store Nedbør bliver derfor et Udtryk for, at Hallands Kyst i højere Grad end Danmark er i Stand til at fortætte Sydvestvindens Vanddampe. Halland er skovfattig, og Kysten hæver sig op i Bakker til 6 à 700 Fods Højde; idet Sydvestvinden passerer disse, afkøles den ca. 1° , og dette er altsaa tilstrækkeligt til, at en betydelig Nedbør falder.

De nævnte Tal gælder imidlertid for hele Aaret, og vi bør derfor undersøge, hvorledes Regnen falder i den for Vegetationen vigtige Sommerperiode. I den af E. Møller Holst samlede Landbrugsordbog 3die Del af 1879 er det saa heldigt, at den daværende Direktør for Meteorologisk Institut, *Kaptajn Hoffmeier* har givet instruktive Kort over Danmarks Nedbørsforhold for Tiden 1861—78. Paa disse Kort angives Nedbøren ved Kurver med 2 cm eller 20 mm's Ækvidistance. Her er særlig Anledning til en Sammenligning mellem Nedbøren om Efteraaret og om Sommeren.

Om Efteraaret falder der en meget betydelig Nedbør paa Jyllands Vestkyst, nemlig 260 mm. Denne Nedbør er endog større end Efteraarsnedbøren paa Hallands Kyst 240 mm, men lig Nedbøren i Bohuslehn Nord for Gøteborg; og Jyllands Kyst indvirker altsaa om Efteraaret stærkere paa Sydvestvinden end de 6 à 700 Fod høje Bakker i Halland og lignende Højder i Bohuslehn. Dette er ikke vanskeligt at forklare, thi Landet er om Efteraaret afkølet; Lufttemperaturen over Jyllands Vestkyst er 1 à 2° lavere end Temperaturen over Vesterhavet nogle Mil fra Land, og de ca. 100 Fod høje Klitter samt den Omstændighed, at Kysten hæver sig op til en Højde af 1 à 200 Fod ca. 1 Mil fra Kysten er derfor tilstrækkelig til at fremkalde en betydelig Efteraarsnedbør. Herefter bliver Sydvestvinden mere tør og Jyllands Østkyst, Øerne og Halland faar derfor en mindre Efteraarsnedbør. Nord for Gøteborg kommer imidlertid Sydvestvinden til Bohuslehn uden paa Vejen at have passeret Danmark, er derfor her

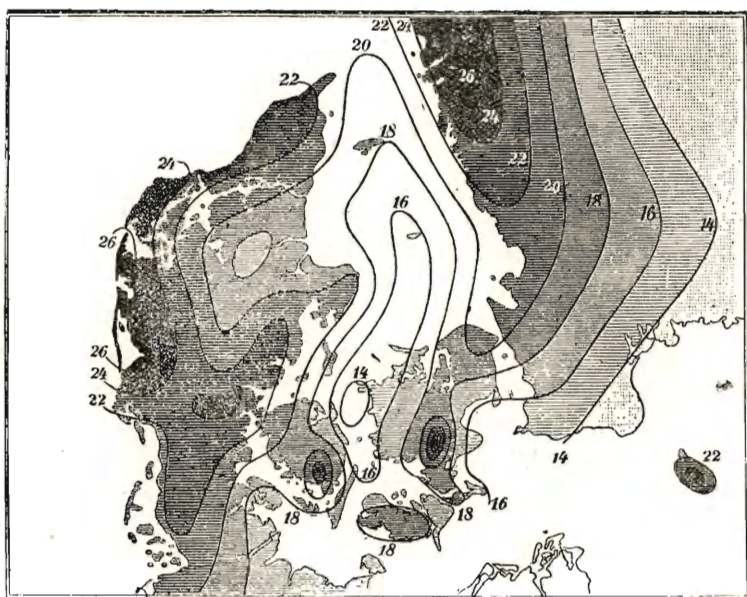

Fig. 2. Høstens Nedbør (September—November) 1861—78.

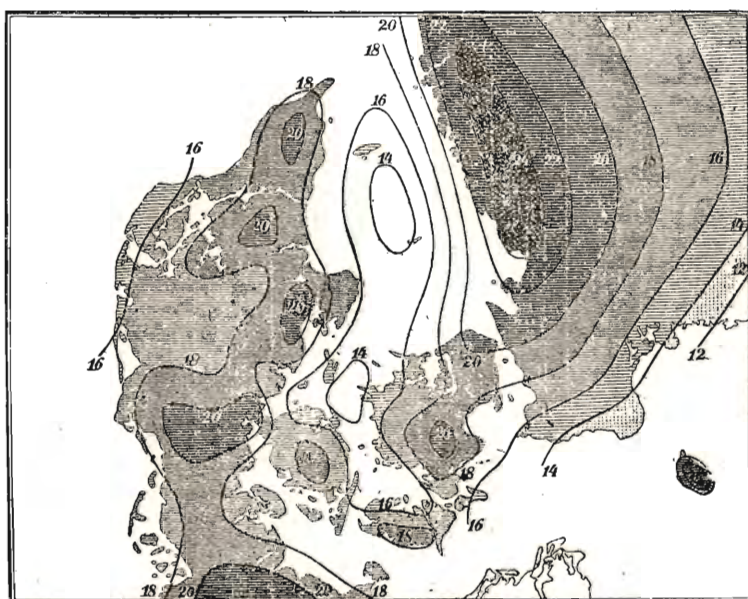

Fig. 3. Sommerens Nedbør (Juni—August) 1861—78.

af stor relativ Fugtighed og giver samme Nedbør som paa Jyllands Vestkyst.

Om Sommeren er Landet derimod opvarmet, Temperaturen over Jyllands Vestkyst er ikke mindre end Temperaturen over Vesterhavet nogle Mil fra Land, og Sydvestvinden bliver derfor ikke afkølet ved at passere Jyllands Kyst, ej heller væsentlig ved at passere Danmark. Uden at den i Forvejen har afgivet væsentligt af sin Fugtighed naar den derfor Hallands Kyst, afkøles 1° og giver en Sommernedbør af 240 mm, medens Danmarks Sommernedbør kun er ca. 180 mm.

Altsaa synes det at fremgaa her igennem, at Sydvestvinden, der om Sommeren passerer Danmark, er af saa stor relativ Fugtighed, at 1° s Afkøling vil faa Betydning for vore Nedbørsforhold.

Vi har nu imidlertid under Varmeforholdene set, at Temperaturen i Skovenes Trækroner i Juni og Juli Kl. 2 Middag er $1, 2$ à 3° lavere end Temperaturen paa aaben Mark, og det ligger derfor nær at antage, at det vil kunne spille en ikke uvigtig Rolle for vore Nedbørsforhold, dersom vi kunde erstatte vore om Sommeren opvarmede Lyngheder med kølige Skove. Ved Siden heraf vil saavel Skove og Hegn som overhovedet enhver Ujævnhed i Terrænet, saaledes ogsaa levende Hegn, vistnok faa Betydning ved at møde Vinden, selv om de ikke afkøler den, og derved tvinge den til opadgaaende Bevægelser, der, hvor smaa de end er, altid giver Anledning til nogen Afkøling og følgelig atter kan faa Indflydelse paa Nedbøren. Herpaa tyder den Omstændighed, at der over Kattegat falder en særdeles ringe Nedbør i alle Aarstider, hvilket fremgaar af de tidligere nævnte Tal for det regnfattige Bælte langs Storebælt og over Kattegat; thi dette maa forklares saaledes, at den glatte Havoverflade kun i ringere Grad er i Stand til at fremkalde hine opadgaaende Luftbevægelser og den deraf følgende Afkøling end et ujævnt og *loddent* Terræn. Det maa derfor være berettiget heraf at slutte, at saavel Skove i stor Udstrækning som mangfoldige Hegn vil faa Betydning for vore Nedbørsforhold.

Hvis dette er rigtigt, skulde det synes, at man for Tiden (1880) maatte kunde paavise en vis Forbindelse mellem vore Nedbørsforhold, Skovforhold og Højdeforhold, og det uagtet vort Land, som bekendt, er særlig skovfattigt og derfor ikke møder med store Skovkomplekser. Af Hoffmeyers Kort over Sommernedbøren ses, at denne i Jylland er ca. 20 mm større paa Østkyst end paa Vestkyst og atter ca. 20 mm højere omkring Aarhus Bugt, omkring Rold i Aalborg Amt og omkring den jyske Aas i Vendsyssel. Sammenholder vi dette med Overførster Müllers Kort

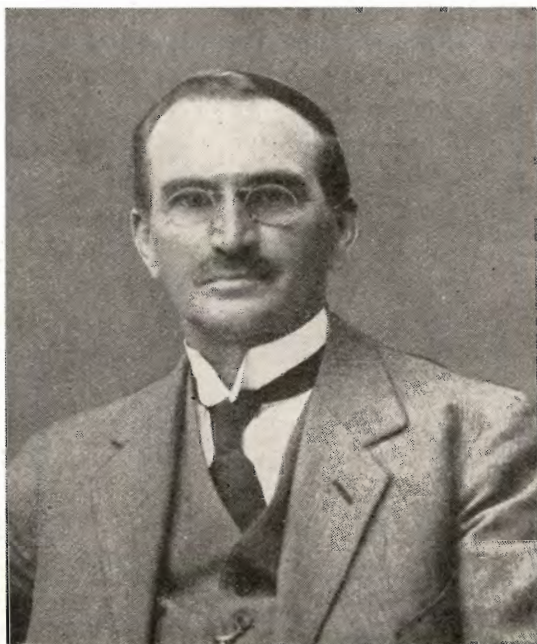
over Danmarks Skove i Tidsskrift for Skovbrug, vil vi finde, at der uden om Aarhus i en stor Bue fra Moesgaard til Silkeborg, Frijsenborg og Kalø netop ligger den største Skovsamling i Jylland; fremdeles at der ud for Rold og henimod Visborggaard findes et betydeligt Skovkompleks, der tilmed er særligt højtliggende; og endelig er den jydsk Aas ikke alene betydelig højere end nogen anden Del af Vendsyssel, men ogsaa den eneste Del af denne, der er nogenlunde forsynet med Skove.

For Fyns Vedkommende angiver Hoffmeyer et Nedbørsmaksimum imellem Faaborg og halvvejs til Nyborg, men her findes netop ikke alene de største Højder (De fynske Alper), men ogsaa de fleste og største Skove. For Sjællands Vedkommende angiver Hoffmeyer, at Vestsjælland er særlig regnfattigt, og at et Nedbørsmaksimum falder mellem Næstved og Køge, samt et do. i det nordøstlige Sjælland, medens Müllers Skovkort udviser, at netop disse 2 Steder er særlig skovrige, hvorhos de største Højder findes i det sydøstlige Sjælland. Det nordøstlige Sjælland er ikke højere end det nordvestlige, men derimod betydelig mere skovrigt; og det lave Lolland, som har temmelig gode Nedbørsforhold, er ogsaa ret godt forsynet med Skove. Bornholm har efter Hoffmeyer en særlig stor Sommernedbør, men er ogsaa baade højt beliggende og godt forsynet med Skove.

Det synes derfor, som om det foran udviklede om Højderne og Skovenes Indflydelse paa Luftafkølingen og derigennem paa Sommernedbøren virkelig kan paavises (1880) ogsaa hos os, uagtet det stundom kan være tvivlsomt, om det er Skovene eller Højderne, der fremkalder Udslaget; medens det i ethvert Fald i Nordsjælland, det eneste Sted i Landet, hvor vi har ca. 15 % Skov, synes at være denne, der foranlediger den større Nedbør.

Gennem den foregaaende Udvikling er saaledes paavist, at man vistnok kan forvente, at udstrakte Skove vil forøge Sommernedbøren hos os, som i det hele taget i de tempererede Lande, og navnlig paa den Maade, at Skovens Indflydelse ikke saa meget forøger Aarets totale Nedbør, som fremkalder en for Vegetationen gunstigere Fordeling af Nedbøren.

(Fortsættes.)

LÆRER SKOVGAARD-JESSEN.

Den 27. April d. A. afgik fhv. Lærer Skovgaard-Jessen pludselig ved Døden som Følge af en Hjertelammelse, ca. 72 Aar gammel.

Hedeselskabet og Plantningssagen i Særdeleshed har igen mistet en af sine trofaste Tilhængere og Fortalere.

Skovgaard-Jessen kom som ganske ung Lærer til Hadsten og blev 5 Aar senere forflyttet til Grensten, hvor han virkede som Lærer og Kirkesanger i 35 Aar. Han blev hurtigt en anset og afholdt Mand paa Egnen, og hans store Arbejdsevne og alsidige Interesser blev taget i Brug paa forskellige Omraader i det offentlige Tjeneste. Skovgaard-Jessen var i 28 Aar, indtil sin Død, Formand for Langaa og Omegns Plantningsforening, et Hverv som han, paa Grund af sit enestaaende Kendskab til Egnens Befolkning, var særlig skikket til at varetage. Hans er en stor Del af Æren for, at Egnen omkring Langaa er forsynet med Naaletræplantninger paa Bakketoppe og tørre Lokaliteter.

Skovgaard-Jessen var i en Aarrække, til sin Død, Revisor for De samvirkende danske Plantningsforeninger.

Vi, der samarbejdede med ham, vil savne ham; maatte vi

kunne føre Plantningsarbejdet paa hans Egn videre i samme gode Spor. Vi vil huske ham med Tak og ære hans Minde.

B. Steenstrup.

KAPTAJN I. P. SIELLE.

Skærtorsdag afgik Kaptajn Sielle, Fauersholt, ved Døden paa Militærhospitalet i København efter faa Maaneders Sygeleje.

I 1897 købte Kaptajnen en Del af Gaarden Fauersholt i Vråds Sogn og paabegyndte straks Tilplantningen af Arealet; nogle Aar efter købte han selve Gaarden og omdannede det gamle Stuehus til Privatbolig, og senere er tilkøbt Arealer, saa Ejendommen nu udgør ca. 300 Tdr. Land.

Kaptajn Sielle vil være kendt af mange fra Plantningsforeningsmøder og forstlige Ekskursioner, som det altid var ham en Glæde at deltage i. Hans store Interesse for, hvad han saa og hørte ved disse Lejligheder, hans livlige, muntre Væsen, der ofte gav sig Udslag i en god Historie, vil huskes af mange.

Kaptajnen var født Københavner og københavnsk Grundejer, men han elskede sin Plantage herovre, ligesom Landbruget og Køkkenhaven havde hans store Interesse, og han opholdt sig paa Fauersholt saa ofte, som han havde Lejlighed dertil. Han havde udpræget Sans for Naturskønhed og ønskede, dette skulde give sig Udslag i Plantningerne, selv om det til Tider maatte gaa noget ud over de rent forstlige Principper.

I flere Retninger var Kaptajn Sielle en særpræget Personlighed, men hans retliniede Karakter, varme Sindelag og hjælpsomme Væsen skinnede stærkt igennem ved nærmere Bekendtskab. Han var dybt nationalt interesseret, og dette gav sig Udslag i hans Interesse for Hedesagen; derfor skal der i dette Blad lyde et Ære være hans Minde!

*P. J. Madsen,
St. Hjøllund.*

ENRICO DALGAS.

Af kgl. Skovfoged *M. Andersen.*

Tidsskriftets Redaktion har bedt fhv. kgl. Skovfoged M. Andersen, Hampen, fortælle nogle personlige Erindringer om E. M. Dalgas:

Jeg saa ham første Gang Foraar 1881, da han paa en Inspektionsrejse besøgte en af de store Plantager, hvor jeg, efter Ansøgning til Hedeselskabets Bestyrelse, var ansat som Elev Efteraaret forud hos Plantøren for at lære Begyndelsesgrundene i Hedeskovbrug. Plantøren fortalte os Elever i Timerne om Hedeselskabets Virksomhed, men han flettede altid Navnet Dalgas ind i sine Foredrag, saaledes at vi forstod, at Dalgas var Hedeselskabet eller maaske snarere omvendt, at Hedeselskabet var Dalgas.

Hen paa Foraaret kom der saa Meddelelse om, at nu kom Kaptajn Dalgas og Skovrider Borch. Nu gjaldt det om at have Orden overalt. Vi Elever blev jaget hid og did for at efterse, om der laa forglemte Redskaber, Plantekasser o. d. l. Alt maatte være paa Plads. „Kaptajnen taaler ikke at se Uorden af nogen Art“, sagde Plantøren. Vi forstod, det var en stor Begivenhed for Plantøren at vente den høje Foresatte. Jeg glemmer aldrig det imponerende Indtryk, jeg fik af Dalgas, da jeg blev præsenteret for ham. Hans smukke, stolte, noget militæriske Skikkelse, hans gode, men skarpe Øjne, hvormed han næsten kunde se igennem os, hans Tale virkede overbevisende, næsten voldsom, naar han forlangte Besked eller uddelte Ordre. Kun lidt anede jeg, at jeg relativt snart vilde opnaa den Lykke at blive personlig Assistent under denne mægtige Førerskikkelse.

Efter endt Læretid fik jeg en Tjeneste som Plantør i Birkebæk Plantage med Bolig i Provsthus. Der var kun ringe Indtægt ved denne Tjeneste, men jeg tog den for at faa Foden indenfor. Denne beskedne Stilling fik jeg dog ret snart meget forbedret. Dalgas sagde engang til mig: „Hedeselskabet arbejder med beskedne Midler, og vi ser helst, at vore Funktionærer fra Begyndelsen vænner sig til at leve af smaa Indtægter for efterhaanden at faa Forbedringer, om man var det værd. Og vil de være rig,“ føjede han til, „saa skal de ikke blive hos os, saa skal de være Købmand.“ Jeg valgte ikke at blive rig. Hen paa Sommeren 1882 fik jeg det første Besøg af Oberstløjtnant Dalgas og Skovrider Borch. Jeg imødesaa Dagen med stor Spænding og Forventning. Dalgas mødte mig med et venligt „Godmorgen“, og bød mig velkommen i Selskabets Tjeneste. Han gav en lille Oversigt over, hvad han ønskede at se. Og dermed begyndte Dagens Arbejde i et Tempo saa hurtigt, som jeg aldrig før havde været med til. Vi unge Mennesker, der fulgte, var saa afkørt ved Dagens Slutning, at vi senere kunde huske Turen. Der skulde efterses ældre Plantninger, der skulde foretages Jordbundsundersøgelser og Opmaalinger, og endelig skulde der udsøges et

passende Areal til Anlæg af en Planteskole. Senere paa Dagen kom vi til et Sted, hvor der fra Aaret før min Tid skulde findes nogle Tusinde Skovfyr indplantet mellem Bjergfyrrækker, men vi fandt ingen Skovfyr, ikke en eneste, skønt den gamle Plantør bestemt paastod, han havde indplantet Skovfyrrene her, saaledes som Oberstløjtnanten havde givet ham Besked. Da fik jeg at se, hvorledes Dalgas saa ud, naar han blev meget vred. Han stampede haardt i Jorden og sagde til Plantøren: „Sig mig dog Mand, hvor har De gjort af mine Skovfyr?“ Herpaa kom intet Svar. Den gamle fik ikke mere Tilsyn med Plantningen. Dagens Gerning endte med, at jeg fik forskellige Ordre, navnlig angaaende Indsendelse af Plan og Overslag for den ovennævnte Planteskole m. m. Jeg blev derpaa indbudt til at spise til Middag sammen med Oberstløjtnanten paa Birkekæk, hvor han boede under sit Besøg. Dagen endte med, at Dalgas gerne vilde føre Samtale af mere privat Karakter. Han kunde være munter og ytre sin Glæde over den vel anvendte Dag.

Nogen Tid efter det for mig heldigt overstaaede Besøg fik jeg Brev fra Hovedkontoret, om jeg kunde paatage mig at opmaale en Snes Plantager forskellige Steder i et større Omraade og om, hvornaar jeg kunde tage fat. Mit Svar kom omgaaende Jeg kunde begynde straks. Derefter blev mig tilsendt de paagældende Papirer og Meddelelser om, hvorledes jeg skulde gaa frem med Arbejdet, og om Betalingen, jeg vilde faa derfor. Derefter var jeg Assistent hos Dalgas personlig, en Lykke jeg ikke havde ventet at opnaa saa hurtigt, ligesom min Stilling økonomisk set nu var god. Jeg kom derefter paa mange Rejser med Dalgas i Hedeegnene, saaledes helt op i Salling, hvor jeg skulde forestaa Anlæg af en Plantage paa Herregaarden Bustrups Hedearealer. Paa disse Rejser lærte jeg rigtig Dalgas at kende. Han kunde undertiden blive saa ivrig i sine Foredrag, naar vi vandrede om i Hederne, at han kunde afbryde sig selv og sige: „Hvad mener De om Sagen? De skal ikke give mig Medhold, hvis De er af en anden Mening. De skal ikke være bange for at modsige mig.“ Og saa havde Dalgas en Maade at tale med Hedeboen paa, venlig, overbevisende, naar Talen var om Plantning, og derefter kunde han gaa over i Hdebondens Interesser, og vise et Kendskab til Landbrug, saa han ofte derved blev Bondens gode Ven. Dalgas sagde ikke nej Tak til en Indbydelse om at gaa indenfor i Bondens Stue til en Kop Kaffe.

Dalgas var meget afholdt af sine Funktionærer. Deres Ve og Vel laa ham meget paa Sinde, hvilket gav sig Udslag paa mange Maader. Men han forlangte ubetinget Redelighed og Arbejdsvilje. Om disse Forhold kan et Brev, som endnu er i min Besiddelse, vidne. Jeg havde en Dag tøjret mine to Køer i en græsgroet Lavning, hvor der ikke fandtes en eneste levende Plante, da det sker, at Dalgas og Skovrider Borch kører forbi Køretøjet gør holdt, og med barsk Stemme raaber Oberstløjtnanten: „Hvad er det, De laver der“, hvortil jeg maatte svare, at jeg havde tøjret mine Køer. Mere

fik jeg ikke sagt, idet Dalgas giver Kusken et Puf i Ryggen og kommanderer højt: „Kør videre“. Denne Episode foregik saa hurtig, at jeg ikke rigtig var klar over, om jeg var købt eller solgt, men 3 Dage efter fik jeg det forannævnte gode Brev fra Dalgas. Dette lyder ordret saaledes:

„Aarhus, den 2. Juni 1883.

Aldeles privat sender jeg Dem disse Linier, ikke for at irettesætte Dem, men for i al Venskabelighed at sige Dem min Mening om den Slags smaa Overgreb, som jeg var Vidne til forleden, da De havde tøjret Køerne i Plantningen.

Hedeselskabets Funktionærer vises der af Bestyrelsen en meget stor Tillid. Selskabet kan ikke kontrollere saa omhyggeligt som Staten, det er henvist til især at støtte sig paa Tilliden til dets Funktionærer. Naar denne Tillid bliver svækket bliver Forholdet i Reglen slet, og ved første Lejlighed maa Selskabet afskedige Funktionæren. Der er ingen anden Udvej. Vi kan ikke gøre andet. Jeg ved godt, at der er mange Smaating, som Folk ikke regner for noget, men som dog er smaa Uredeligheder eller smaa Overgreb. Jeg beder Dem indstændigt om at være i højeste Grad nøjeregnende med Sligt, ikke selv at gøre Dem skyldig i Sligt, ej heller ikke tillade, at Deres underordnede indlader sig paa Sligt. Jeg beder Dem at være fuldstændig aaben ligeoverfor Deres Overordnede og ikke at skjule, hvad der maatte være mindre heldigt eller mindre rigtigt. Hold Deres private Kasse og Hedeselskabets Kasse omhyggelig adskilte. Er de i Forlegenhed; saa ty straks til Hovedkontoret, men aldrig til Selskabets Penge, der bero hos Dem, selv om det kun er for nogle Dage. Sker der noget urigtigt, saa meld det straks. Hav Tillid til, at Selskabet vil støtte de Funktionærer, som er dygtige og nøjeseende, brave og retsindige, saa vil denne Tillid ogsaa nok bære gode Frugter. Jeg beder Dem ikke svare paa dette Brev.“

Deres hengivne

E. Dalgas

Hr. Assistent Andersen“

Den Periode, hvor de her beskrevne Begivenheder fandt Sted, var i nogen Maade en trist og mørk Tid for Hedeplantning. De ret store Arealer i Herningkomplekset, som var tilplantet med Gran i saakaldte gravepløjede Render, saa ynkelige ud. Granerne var gaaet ganske i Staa og Lyngen truede med helt at overgro dem. Vi Plantører havde ligesom mangan en Hedebo tabt Troen paa, at der nogensinde kom noget ud af de ret dyre Anlæg. Men der var en, der aldrig tabte Troen, den eneste mig bekendt, og det var Dalgas, han mistvivlede aldrig. Saa en Dag kom der Brev, Oberstløjtnanten var lige kommen hjem fra en Rejse til Tyskland. Han bad mig til næstfølgende Dag at have parat et Spand Heste og en god Plov. Der skulde pløjes langs de gamle, syge Graner. Dalgas havde nu besluttet, at disse skulde have en god Medicin. Det vidunderlige skete, at Granerne fik Kulør og kom i Vækst allerede Aaret efter. Det blev senere velkendt, at Lyngskjoldens Udluftning og Indplantning af Bjergfyr var Midlet. Nu blev der Humør hos alle vi vantro og „kloge“ unge Mennesker. Jeg har et

andet Minde om Dalgas' Fremsyn. I en vis Periode plantedes der store Masser af Bjergfyr ogsaa i ren Kultur. En Dag spurgte jeg om, hvortil alle disse Masser af Bjergfyr skulde bruges. Dalgas saa paa mig og sagde: „Vær De kun ganske rolig, hvor der skabes et stort Produkt, kommer der altid et Marked“. Skade at Dalgas ikke oplevede at se Hedeskovenes Virkeliggørelse, og at der blev udmærket Brug for Bjergfyrrene.

Aar 1896 blev jeg anmodet om at søge en nyoprettet Tjeneste som Statsskovfoged i Gludsted. Det var en haard Prøve at blive stillet over for, da baade min Hustru og jeg var lykkelige ved at være i Selskabets Tjeneste, men de mere sikre Forhold ved at komme i Statens Tjeneste lokkede. Paa en længere Køretur, hvor jeg sad sammen med Oberstløjtnanten, førte jeg Sagen paa Tale. „Hvad for noget“, sagde han, „vil De søge bort fra os, nu De er kommen saa godt i Gang hos os“. „Nej“, sagde jeg. „Jeg vil spørge Oberstløjtnanten om, hvad De mener derom, og om De overhovedet vil give mig Tilladelse til at søge“, idet jeg føjede til, „at man havde sagt mig, at det var forbunden med en vis Risiko at søge“. Der gik nogen Tid, nogle lange spændende Minutter, hvor der ikke blev sagt et Ord. Saa sagde Dalgas: „De kan vel nok forstaa, at vi ikke ved Selskabet sætter Pris paa, at vore Folk flytter fra os, naar vi har sat dem fuldstændig ind i vore ofte ret vanskelige Arbejder. Men vil De sige mig en Ting“, føjede han til, „er det Dem selv, der har fundet paa at søge, eller er det Skovrider Fabricius, der har opfordret Dem?“ Jeg fik en Fornemmelse af, at det var rart for mig, at jeg i Sandhed kunde sige, at Fabricius havde opfordret mig endog meget kraftig. Derefter sluttede den for mig noget pinlige Samtale med, at Dalgas takkede mig, fordi jeg saa aaben og tillidsfuld havde sat ham ind i Sagen, og føjede til, at han gerne gav mig Tilladelse til at søge, særlig da Skovrider Fabricius var hans gode Ven, og at jeg vilde faa en stor og interessant Opgave at tilplante de store Hedearealer paa Brande—Paarupfladen. Jeg fik derefter en særdeles glimrende anbefaling underskrevet af hele Bestyrelsen, som sluttede med følgende Passus: „Faar han ikke den Stilling, han søger, forbliver han ligefuldt i Selskabets Tjeneste“.

Sluttelig skal jeg kun berette om en Begivenhed, som ogsaa kendetegner Dalgas' Hensynsfuldhed og praktiske Blik. Vi havde paa Palsgaard Distrikt faaet et farligt Angreb af et Insekt „Luphyrus rufus“, der aad Naalene af Bjergfyrrene og optraadte i saa store Masser, at Forstvæsenet blev meget ængstelig. Vi fik stræng Ordre til paa alle optænkelige Maader at skulle imødegaa Angrebet, men vi var ganske magtesløse. Heldigvis fik vi Besøg af Oberstløjtnanten, og da han havde set lidt paa Dyrene og den Skade, de havde forvoldt, siger han, at vi bare ikke behøvede at foretage os noget, Bjergfyrrene angribes jo ikke paa Majskudet og de skal nok overleve Skaden, og i Blandingsbevoksningen har Insekterne gjort ligefrem Gavn, da de undertrykte Grauer har faaet mere Lys. Forøvrigt forklarede han, at et saa voldsomt Angreb havde næsten altid i sit Følge en Mængde Snylttere,

der nok skulde faa Overhaand over Skadedyrene. Vi indstillede straks den kostbare Jagt paa Luphyruslarverne, og det viste sig, at det Raad, vi fik, var godt.

CENTRALVARMEFONDET.

Fondet til Støtte for Installering af Centralvarmeanlæg til Fyring med Brænde er nu traadt i Virksomhed.

Ansøgningsskemaer indsendes til Handelsministeriets Bøgetræ-Udvalg, Slotsholmsgade 10, København K., hvor Skemaer kan rekvireres.

For Levering af Centralbrænde er udarbejdet en Standard-slutseddel, som det anbefales Skovdistrikterne at benytte.

Saa vel Ansøgningsskema som Standardslutseddel kan rekvireres ved Hedeselskabets Hovedkontor i Viborg.

LITTERATUR.

Fra Silkeborgs Nybyggertid,

af Otto Bisgaard. (1935, ill. 204 S.)

Overretssagfører Otto Bisgaard i Silkeborg har med stor Grundighed taget sig for at undersøge Silkeborg Bys Historie omkring de Aar, hvor Michael Drewsen oprettede sin Papirfabrik og i Virkeligheden dermed grundlagde den By, som han derefter i ca. 30 Aar skulde blive den initiativrige Foregangsmand for. At Drewsens Interesse dog strakte sig langt videre end til rent lokale Forhold behøver ikke at nævnes her paa dette Sted, idet Michael Drewsen jo var en af de ivrigste, der gik ind i Arbejdet med E. M. Dalgas for Hedeselskabets Stiftelse i 1866. Hedeselskabets egentlige Stiftelse fandt jo ogsaa Sted i Silkeborg, og dets første Love er trykt paa Silkeborg Bogtrykkeri, ligesom det er Michael Drewsen, der har læst Korrektur paa disse.

Disse Undersøgelser er nu samlet i en meget smukt udstyret Bog og udsendt med Titlen „Fra Silkeborgs Nybyggertid“. Bogen indeholder en Rigdom af Detailler, der vil interessere de fleste Lokalhistorikere, men først og sidst vil Bogen sikkert opnaa sin mest betydende og mest varige Værdi ved sine mange indirekte og direkte Oplysninger om Tiden omkring 1840—60, navnlig med Henblik paa Datidens levende Interesse for at ophjælpe Landet

FLYVERHANGARERNE
ved VÆRLØSE
tækket med

AKITON leveres i følgende Kvaliteter: Alm. graa, rød, mørkerød, grøn og hvid med Naturstensbelægning, sort AKITON-Skifer, ny grøn AKITON samt med Kork- eller Aluminiumsbelægning.

— et smukt Tag i Kvalitet
som skabt for det omskiftelige danske Klima.

10 Aars skriftlig Garanti

AKTIESELSKABET FOR KEMISK INDUSTRI

Amaliegade 15 - København K. - Tlf. Central 12912 (5 Linier)
Fabriker: Kastrup - Vejle - Aalborg - Fakse - Malmø

Kampmann & Herskind^{A/s}

Kul og Cokes Import

Vestergade 2 København Telefon 2628

J. Chr. Petersens Papirhandel

„Hvælvingen“
ved Nikolaj Taarn
København K.

Hovedforhandler
af Statens Papir

Tryksager - Protokoller

Husmændenes Ulykkesforsikring.

(Gensidig.)
Statsanerkendt.

Ca. 70,000 Forsikringer
Udbetalt i Erstatn. 8 Mill. Kr.
Reserver ca. 200,000 Kr.

Lovpligtige og frivillige Forsikringer efter Ulykkesforsikringsloven med Adgang til Statstilskud.

Husmændenes Ansvarsforsikring.

(Gensidig.)

Ca. 33,000 Forsikringer.
Udbetalt i Erstatn. 200,000 Kr.
Reserver ca. 110,000 Kr.

Forsikring imod Erstatningsansvar overfor Trediemand. Risikoen ved Husdyrs — ogsaa Hundes — skadevoldende Handlinger er medindbefattet uden Tillægspræmie.

Nærmere Oplysninger faas ved Henvendelse til Distriktsforstanderne, Sognetillidsmændene eller til Hovedkontoret:

Nørrevoldgade 16,
København K.

Telefon 383.

N.
K.
T.

„DANSK STAALGÆRDE“ FRA ⅔ NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

BEDSTE OG BILLIGSTE
HEGN TIL

KREATURFOLD, HAVE,
MARK, SKOV ETC.

Faas hos enhver Isenkræmmer og Købmand.

N.
K.
T.

A/s Varde Staalværk, Varde.

1. Kl. Staalstøbegods til Tip-
vognshjul, Bremsklodser og
andet Entreprenørmateriel. —

Ildbestandigt „Vardan“. — Manganstaal.

Varde Bank
Esbjerg Afdeling

Kongensgade 62
og Fiskerihavnen

Tegn Abonnement paa HJEMMET — og glæd hele Familien!

Ugebladet Hjemmet byder Læserne paa virkelig godt, underholdende Stof Forfattere som Johs V Jensen, Hans Kirk, Leck Fischer, Inger Bentzon og andre, suppleret af Udlandets bedste Skribenter, skriver til Stadighed Noveller til Bladet.

De rigt illustrerede Spidsartikler er alle forfattet af Specialister paa deres Felt, og Romanerne er de mest fængslende, der findes. „Hjemmet“s Læsere bliver ogsaa holdt à jour med Begivenhederne ude i Verden, med de skiftende Moder og med de sidste nye Films.

For Børnene findes foruden en særlig Børnefortælling flere morsomme, farvede Serier, og med hvert Nummer af Bladet følger et smukt, 6-farvet Billede paa Kunstpapir til at klistre ind i „Hjemmet“s Pragt-Album: „Vor Tids Vidundere“. — Dette Album udleveres — tillige med de hidtil udkomne Billeder — *gratis* til alle Ny-Abonnenter paa „Hjemmet“.

Et Abonnement paa „Hjemmet“ kan tegnes gennem enhver Forhandler af Bladet eller gennem Postvæsenet.

Aktieselskabet

**Vejle Bolte-
& Møtrikfabrik.**

Grundlagt 1899.

Telefoner 2120.

Telegr.-Adr.:
Boltefabriken.

**Alle Slags Bolte Skruer,
og Skinnespiger.**

Leverandør til
De danske Statsbaner.

AKTIESELSK **C. OLESEN** KØBENHAVN

MANUFAKTUR EN GROS OG FABRIKATION
DANSK PLYS og MØBELSTOF-FABRIK I KASTRUP.

og udvikle dets naturlige Hjælpekilder. Gennem den udførlige Omtale af Egnen, Byen og dens Foregangsmænd, faar man i Virkeligheden her en af de bedste Skildringer af en Kamptid, hvor Iver og Flid parret med national Interesse sætter sig de smukkeste Frugter. Der er næppe mange andre Skildringer af denne Tid, der objektivt belyser denne Epoke bedre.

Ud fra Bogens Billede af Michael Drewsen danner man sig Opfattelsen af en Mand, der helt og fuldt ud kunde staa som en af Støttepillerne i Datidens Samfund, en Ener, der gik i Spidsen. Bogens Skildringer af Drewsen supplerer helt ud det hidtil noget mangelfulde Indtryk, man fra hidtil tilgængelige Kilder havde af den Mand, der var Medstifter af Hedeselskabet og i nogle Aar Dalgas's nære Medarbejder.

Pladsen er ikke her til at gaa ind paa Bogens Enkeltheder, men det bør dog nævnes, at den for H. C. Andersen-Forskere vil have meget stor Interesse ved sin udførlige Omtale af Digterens Besøg paa Silkeborg-Egnen.

Særlig Værdi faar Hr. Bisgaards Bog ved sin fuldstændige Kilde-Fortegnelse og sit udførlige Register.

has.

Skovnaturen,

af C. H. Bornebusch. (Hagerup, ill. 52 S.)

Paa et forbavsende lille Antal Sider har Forfatteren givet en fortræffelig Fremstilling af den danske Skovs Natur og de forskellige Forhold, der knytter sig dertil. Træarter, Underskov, Jordbund, Insektliv, Plantevækst i Skovbunden, Dyreliv, alt det, der betinger det store Sammenspil i Skovens Liv og Væsen, er omtalt, og i Forbindelse med det usædvanligt smukke og righoldige Billedmateriale betyder denne Bog en værdifuld Koncentration af dette Stof, som vist længe har været savnet. Her kan findes Oplysninger om alle mulige Forhold, som den læge Læser ønsker at erkyndige sig om vedrørende Skoven.

Udsendelsen af denne smukke Bog tjener Foreningen „Dansk Natur — dansk Skole“ til megen Ære.

has.

MIDTJYDSK Udstilling.

I Dagene 11.—28. Juni afholdes, som tidligere nævnt, i Grindsted en meget omfattende Udstilling, hvis Hovedformaal bl. a. er i Forbindelse med en stort anlagt Erhvervsudstilling at vise, hvorledes Midtjyllands tidligere Hede-

Grindsted By.

egne i Aarenes Løb har skiftet baade Udseende og Karakter, saaledes at disse forhen saa trøstesløse øde Egne nu igen har antaget noget af det samme østjydske Karakterpræg, som de utvivlsomt har haft en Gang i Oldtiden.

De 675 Oldtidsmindesmærker, der angives som fastslaaet i Slaugs Herred, og de stadigt forekommende gamle Skovnavne fortæller meget tydeligt, at Forvandlingen, de sidste Slægtleds Arbejde har medført, i Virkeligheden hovedsagelig er Genvinding af en Gang i en ikke altfor fjern Fortid tabt Skov- og Agerland.

Udstillingsarrangørerne har indbudt Hedeselskabet som Gæst til Udstillingen, og Hedeselskabet har med Tak modtaget denne Opfordring

Det Areal, Hedeselskabet faar overladt paa det store Udstillingsterræn Vest for Byen, er 1,2 ha, og Hedeselskabet vil her dels i Marken og dels i en særlig Udstillingsbygning forsøge at skabe en fuldstændig Oversigt over hele Virksomheden med dens mange Forgreninger.

At netop Grindsted er et velegnet og naturligt Centrum for en fyldig Udstilling vedrørende Hedesagens Udvikling, saaledes som den er gaaet

frem siden 1866 ved Hedeselskabets og Hedebrugets Indsats, vil fremgaa af følgende Tal vedrørende Slaugs Herred:

Slaugs Herred	1866	1935
pCt. Hede	65	17
pCt. Skov og Plantage	0	16
Befolkning.....	2500	9000
Kvæg.....	3400	15900
Svin.....	500	11600
Faar	9000	900

Disse Tal er hentet fra det store Materiale, som Hedeselskabet vil vise paa Udstillingen vedrørende Hedens Udvikling, i Særdeleshed Slaugs Herreds Udvikling. Det store Talmateriale vil saavidt muligt helt igennem blive anvendt paa den bedst mulige billedmæssige Maade. Eksempelvis bliver der i Model vist en Hedeejendom fra ca. 1860 og et moderne Hedebrug, hvor Jordarealets Inddeling vises in natura. En Model i adskillige Meters Længde vil vise Engvandingssystemet og dets Virkninger paa Jorden. For at anskueliggøre de tidligere Hedearealer og de tilbageværende, tænker man sig Arealerne flyttet over paa Øerne. Omkring 1866 tog Heden alle Øerne med Undtagelse af ca. Halvdelen af Sjælland, medens det tilbageværende nu er indskrænket til kun at dække Fyn.

Endvidere bliver der en fuldstændig Samling af Plantagernes Træarter og Plantagedriftens Produkter. Udenfor Hedeselskabets Bygning vil være anlagt Demonstrationsløbælder, hvor alle Former for Læhegn vil vises, og endelig vil en vistnok enestaaende historisk Samling af gamle Hedebejdningsredskaber være opstillet vis a vis de nye moderne Redskaber.

For 100 Aar siden betegnedes Slaugs Herred som Danmarks ødeste Ørk. Endnu i Aaret 1900 kaldes det Danmarks fattigste og mest ufrugtbare Herred, hvor der kun boede gennemsnitlig 10 Mennesker pr. Kvadratkilometer.

— — —

Udstillingskomiteen har ligeledes opfordret Selskabet Hedebruget til at udstille, og en Del af Udstillingen i Hedeselskabets Bygning er derfor fremkommet ved intimt Samarbejde med Hedebruget.

has.

MINDRE MEDDELELSER.

Ingeniør Kristian Thomsens Rejselegat

uddeler i Juni Maaned 1936 et Rejsestipendium paa 1000 Kr. til en Studierejse i kulturteknisk Vandbygning.

Stipendiet vil fortrinsvis blive tildelt en Ingeniør, der har Afgangseksamen fra Danmarks tekniske Højskole og enten har haft kulturteknisk Vandbygning som Specialfag til Eksamen eller hovedsagelig arbejder med kulturtekniske Opgaver. Dog kan Stipendiet efter Omstændighederne ogsaa tildeles andre, der virker paa den kulturtekniske Vandbygning Omraade.

Ansøgning, bilagt Afskrift af Eksamensbevis m. v. og indeholdende Oplysninger om den paatænkte Rejses Formaal og Udstrækning, stilet til Formanden for Hedeselskabets Bestyrelse, indsendes inden 15. Juni d. A. til Hedeselskabets Hovedkontor i Viborg.

*

Centralvarmeanlæg til Brændefyring.

Fra Recks Opvarmnings Co., København, har vi modtaget følgende:

„I Anledning af Artiklen om svenske Brændefyringskedler i Hedeselskabets Tidsskrift Nr. 4/1936, beder vi Dem venligst gøre Deres Læsere opmærksom paa, at de paa Artiklens Billeder viste Parca-Kedler i Virkeligheden er fuldstændig indentske med de danske Reck Brændekedler. Recks Opvarmnings Co. solgte nemlig i Aaret 1930 sine svenske Kedelpatenter til en svensk Fabrik, der siden har oparbejdet en større Fabrikation af Reck-Kedlerne i Sverige under Betegnelsen Parca-Reck- og Parca-Kedler.

Da der jo i Sverige tidligere end her i Danmark var stor Interesse for Brændefyring, var det naturligt, at Fremstillerne af de svenske Reck-Kedler meget hurtigt gik over til foruden de bekendte Reck-Kulkedler at fremstille Kedler til Brændefyring. Dette skete blot ved en Ændring af Kedlens Ristekonstruktion.

Reck-Brændekedler fremstilles altsaa foruden i det ret begrænsede Antal, der kan afsættes her i Landet, i store Mængder af vor Licenshaver i Sverige.

Ved en Sammenligning med de tidligere i Tidsskriftet vist Reck-Brændekedler til Graasten Slot og med den viste Snittegning af Kedlen, vil det let ses, at det her drejer sig om samme Kedeltype som de svenske Kedler.

*

Sprittfabrikkerne har udsendt en fyldig Beretning om Forsøgsarbejderne paa Selskabets Forsøgsgaarde. Beretningen vedrører hovedsagelig forskellige Forsøg med Kartofler.

*

Direktør Flensborgs Islandsrejse, der var bestemt til sidst i April, er udsat til Juli Maaned.

VIBORG ANDELS-SVINESLAGTERI

Vort Udsalg bringes i Erindring

TELEFON 779

Hotel

PHØNIX

Viborg

Byens Hotel
Telf. 50—257

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid:
9—2 og 5—6

Telefoner:
1131—1132—1133

A. Philipsen & Co., Viborg.

Maskinanlæg - Automobiler.

Telefon 532—1064.

Elektriske Anlæg - Vandværks-
anlæg. Telefon 174—274.

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telf. 1400 (3 Linier)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid:

Kl. 9—2 og Kl. 5—6

FLERE FODERENHEDER

KALKSALPETER NORIG

Dansk Plantageforsikringsforening

tegner Forsikring af Genplantningsværdien for Naaletræs-
plantager overalt i Danmark. Indskud een Gang for alle
50 Øre pr. ha, dog ikke under 1 Kr. Aarlig Præmie pr. ha
15 Øre, dog ikke under 50 Øre. Vedtægter og Indmeldel-
sesblanketter faas ved Henvendelse til

FORENINGENS KONTOR I VIBORG.

Viborg Papir-Comp.

Papir & Papirvarer en gros.
Bogtrykkeri.
Kontorforsyning

Sct. Mathiasgade 31—33.
Telf. Viborg 802—803.

DRIK JYDSK ØL I JYLLAND

FORLANG
„ODIN”
ØL
FINESTE KVALITETER

AEROLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Skrifter.

I Anledning af 100 Aars Dagen for E. M. Dalgas' Fødsel har Hedeselskabet udsendt i særlig smuk Udstyrelse E. M. Dalgas' smukke Værk „Geografiske Billeder fra Heden“, der faas tilsendt fra Hedeselskabets Kontor i Viborg mod Indsendelse af 1 Kr. 50 Øre.

Ligeledes har Hedeselskabet udarbejdet et nyt Plantagekort over Jylland med alle de gennem Hedeselskabet, Statsskovvæsenet og Klitvæsenet til Udgangen af 1927 anlagte Plantager.

Kortet faas mod Indsendelse af 1 Kr. plus Porto til Hedeselskabets Kontor i Viborg.

„Nogle Erfaringer vedrørende Anlæg og Drift af Plantager“ ved Chr. Dalgas faas frit tilsendt for 50 Øre.

„Jyllands Hedeskove“. Ved Rasmus Mortensen. En Bog paa 61 Sider og rigt illustreret. Bogen giver en udmærket Fremstilling af Hedeskovenes Historie, og skildrer Statens, Privatmands og Hedeselskabets Indsats for at genrejse de faldne Storskove i Midt- og Vestjylland.

Bogen faas frit tilsendt mod Indsendelse af 1 Kr. 50 Øre til Hedeselskabets Kontor i Viborg.

„Fra Skov og Hede“. Ved A. Oppermann. Særtryk af Hedeselskabets Tidsskrift. Et Værk paa 317 Sider med 236 fortrinlige Billeder og Illustrationer.

I let og elegant Form har Forfatteren i 36 Artikler behandlet de enkelte Træarter, deres Naturhistorie, Dyrkning, Vækst og Udbytte i Skov som paa Hede, og disse Artikler er bleven samlet i en Bog „Fra Skov og Hede“, der faas frit tilsendt fra Hedeselskabets Kontor i Viborg for 5 Kr. 50 Øre.

Beløbene kan om ønskes indsendes i Frimærker.

Spare- og Laanekassen for
Nykøbing Mors og Omegn.
Kontortid 10—12 og 2—4 $\frac{1}{2}$.
Telefon 20.

Dansk Brandforsikringsselskab

„VERMUND“

af 1904 - gensidigt Selskab.
Bygninger og Løsøre.
Virkefelt hele Landet.

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus.

J. C. HALVORSEN
Kroghsgades Cementstøberi
AARHUS
Kontor: Dannebrogsgade 20
Telf. 5019—5020

Imprægn. Cementrør, anerk. af
Autoriteterne som fuldstændig
Erstatning for glass. Lerrør.
Monierør. Maskinstampede
Rør. Brøndringe.
Dagens billigste Pris.
— — Forlang Tilbud. — —

De forenede Kalkværker

Tlf. 25 Thisted Tlf. 25

Fabrikation af prima pul-
veriseret Gødningsskalk (97%)
samt pulveriseret brændt Kalk
„Separator Pulverkalk“
til saavel Gødningsskalk som Mu-
rerbrug. — Billige Priser og
fordelagtige Betingelser.
Foreninger indrømmes Rabat.

A/S L. Hammerich & Co.
Specialforretning i Bygnings-
artikler. Grundlagt 1854.
Telefon Nr. 7050 (3 Linier).
Aarhus.

SIN

Livsforsikring
Livrenteforsikring
Ulykkesforsikring
Ansvarsforsikring
Hospitalsforsikring
Grundejerforsikring
Automobilforsikring
Invalidforsikring

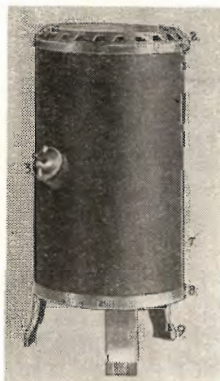
tegner man i

NORDISK

Livsforsikrings-A/S af 1897 ■ Ulykkesforsikrings-A/S af 1898

Hovedkontorer:
St. Kongensgade 128 — Grønningen 17, København K.
Telefon 2860

Indhent Tilbud!

Brændeovnen

„KAPTJENEN“

er billig i Anskaffelse,
billig i Brug,
opvarmer 50—100 m³

ALB. SØRENSEN
SÆBY

HØJSLEV TEGLVÆRKER

leverer

PRIMA, RØDE DRAINRØR
i Størrelse fra 2 til 8 Tommer.

Indhent Tilbud.

Tlf. Højslev 3.

Drænrør.

Røde Drænrør fra 2"—8" al-
tid paa Lager. Forlang Tilbud.

l/S Aalborg Teglværker.
Boulevarden 21. Telf. 24 & 305.

Landbrugslotteriet.

Største Gevinst Værdi 80,000
Kr. Præmie 10,000 Kr. Ialt
i en Serie 38,000 Gevinster
+ en Præmie. — Tils.
Kr. 1 Million 823,460. —
Trækkes samtidig med
Klasselotteriet.
Lodsedler faas hos alle
Kollektørerne samt i
Hoved-Kollektionen, Frede-
riksberggade 2, København K.

Aktieselskabet

Frederiksholms Tegl- og Kalkværker.

Hovedkontor: Vesterbrogade 12, København V. Tlf. Central 282

**Mursten — Tagsten — Drainrør
Kalk m. m.**

Vore anerkendte

- RØDE DRÆNRØR -

føres altid paa Lager fra 2" til 8".

Tilbud til Tjeneste.

**A/S Gammelgaard Teglværk,
Skive.**
Telefon 187.

Ellidshøj Kridt- og Kalkværker

ved Chr. Sørensen.

Telefon 4. **Ellidshøj St.** Telefon 4.

Fabrikation af prima Gødningsskalk (95 %), pulveriseret og
upulveriseret, samt Foderkridtmel til billigste Dagspriser.
Foreninger indrømmes Rabat.

Nivaagaards Teglværk.

Telf. Nivaa Nr. 9. Nivaa St.

Drænrør i alle Dimensioner
fra 2" til 15". — **Lerrør** med
og uden Muffe fra 6" til 15".

— Forlang Tilbud. —

LEVERANDØRER TIL DE SAMV. PLANTNINGS- FORENINGER OG HEDESELSKABET

Johannes Rain & Søn

SKOVFRØKONTORET

København-Valby

HAVERNES PLANTESKOLE

OSCAR BANG

Nykøbing Mors.

III. Katalog franco.

Frugttrær & Buske,
Prydtrær & Roser,
Læ-, Hæk- & Kantplanter,
Stauder og Stenplanter.

P. Kruses Planteskole,

Hestekærgaard
pr. Mundelstrup,
Telf. 7 Tilst,

tilbyder Rødgran, Sitka-
gran, Ædelgran, Lærk,
Ahorn, Ask, Birk, Hvidel,
Rødel m. m.

Opgiv Forbrug
og forlang Tilbud.

Skal De plante?

Forlang da vor Sorts- og Pris-
liste over haardføre nordjydske
Planter: Hækplanter., Naale-,
Læ- og Hegnsplanter. Frugt-
trær, Frugtbuske, Roser, Stau-
der samt øvrige Planteskole-
artikler. Større Partier Pris paa
Forlangende.

J. Gravens Planteskole,
Brønderslev.

**RANDERS
PLANTESKOLE**

Petri Petersen.

● Alle Planteskole-
artikler bedst og
billigst.
Forlang Pris- og
Bestillingslister til-
sendt.

Brostrøms
Planteskole, Viborg
v. C. Nielsen
Haardføre, jyske
Planter for Have,
Mark og Skov
Telefon 42.

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)
— Grundlagt 1887 —

KOLDING

Telefon 43

Frøavlscentret Hunsballe

Holstebro

Telefon 533

Frøavl
og Frøhandel

Veile Amts Planteskole

Th. Frost's Skovfrøhandel

Indehaver: A. J. Frost

BØRKOP

Prislister franko paa Forlangende

Rasmussens Planteskole,

Randers.

Telf. 531.

HOLSTEBRO SVINESLAGTERI

HØJESTE DAGSPRIS BETALES FOR SVIN

TLF. NR. 40

UDSALGET NØRREGADE TLF. NR. 457

Alt i Planteskoleartikler,
Stauder og Stenhøjsplanter.

A/s Plantningsselskabet „Sønderjylland“

afholder ordinær Generalforsamling

Tirsdag den 9. Juni 1936 Kl. 11 paa Aablings Hotel, Skærbæk.

- Dagsorden: 1) Beretning om Drittsaaret samt Regnskab for dette. 2) Forslag til Udbytte.
3) Budget for det kommende Aar. 4) Valg af 1 Bestyrelsesmedlem. 5) Valg af Revisor.
6) Eventuelt.

Bestyrelsen.

Redaktion: Afdelingsleder N. Basse og Direktør, Skovrider C. E. Flensborg, Viborg.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri. Viborg.

DENATURERET SPRIT

93%
MØRKEBLAA
EMBALLAGE

95%
SNEDKERSPRIT
GUL EMBALLAGE